

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Samhällsnyttigt & D 14

N:r 21.

Stockholm den 23 Maj 1912.

5:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år... kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år... kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ „ „ „ 3: 50 „ „ „ 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1912, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
---	---	---	--	--

Vår rösträttsfråga i riksdagen.

Lördagen den 18 maj var i år dagen för den nymera hvarje vår regelbundet återkommande debatten i riksförsamlingen angående äfven kvinnors rätt till politiskt medborgarskap. För den tysta åhöraren på läktaren, hvilken saken närmast gäller, kvinnan, verkar motståndet allt mera gengångaraktigt. När hon lyssnar ner till den grupp af män, som i de båda kamrarnas plenisalar med sina nötta argument återigen — ty ännu är denna grupp stor nog därtill — skjuter undan lösningen af en fråga, som utvecklingen med oundviklig konsekvens själf bringat till mognad, då känner hon, starkare än någonsin, rätten för henne att få vara med — och förpliktelsen, den dessa män också förmena henne, att vara det.

Debatten inleddes i Första kammaren af hr Thyren. Det var med en något egendomlig känsla man såg hederskommittén för den Internationella Rösträttskongressen förliden sommar stiga upp i talarstolen för att rikta det första förkrossande slaget mot den kungliga propositionen om rösträtt för kvinnor. Ty att talet skulle bli emot, det hade bekantgjorts, annars hade man ju ej kunnat veta hvad som skulle blifva af. Ty ho kan, af sig själf, med säkerhet räkna ut om hr Thyren längre är motståndare eller anhängare af en sak.

Hr Thyren utvecklade sin rättfärdighetsteori: hvad som är samhällsnyttigt behöver inga rättfärdighets-

skäl, för hvad som är skadligt hjälpa åter inga rättfärdighetsskäl. Således, med andra ord, rättfärdigheten suspenderades helt enkelt. Begreppet är ju också mycket gammalmodigt på vissa håll och läran icke ny.

För öfrigt drabbade hr Thyrens stora herculesklubba, för att använda hr Hellbergs senare beteckning af hans oration, med hela sin tyngd det oförståndiga krafvet på politisk jämställdhet mellan män och kvinnor, såväl som krafvet på öfrig jämlikhet, och han menade att männens, lagstiftarnas, verksamhet borde inriktas på att tillbakatränga den farliga sjukdom, som heter kvinnoemancipation, att bota det fel och den dårskap som begicks då kvinnorna släpptes in i industrien, det första vådliga steget, som dragit så mycket annat med sig.

Af utskyldsstrecket gjorde han till sist ett stort och farligt nummer ifall kvinnorna fingo rösträtt; de gifna kvinnorna skulle genom att begagna sig af boskillnaden kunna framför sina män (om dessa ej betalt sina utskylder) få nyttja sin rösträtt, och konsekvensen af detta blefve att utskyldsstrecket inom kort måste falla, en sak angående hvilken han senare interpellade statsministern, som ganska enkelt affärdade interpellanten med en lugnande försäkran om sin ringa tro på boskillnadens verkningar i den riktning hr Thyren angifvit.

Hrr Kjellén, Clason, Gezelius, och Berger sökte

hvar i sin mån att komma krafvet på politiska rättigheter för kvinnorna till lufs, utan att kunna komma med några nya skäl eller synpunkter. För vår sak talade hr Mauritz Hellberg med sin alltid varma och brinnande öfvertygelse om det berättigade och det rättfärdiga i detta kraf, med skärpa gen-drifvande hr Thyrén på skilda punkter, icke minst genom att citera ett hans anförande på ett valmöte i Lund 1908, då han talade för kvinnans politiska rösträtt. Justitieministern, hr Ernst Beckman och, till sist, statsministern talade vidare för rösträttspropositionen. Statsministerns storstilade anförande, hvori han allvarligt häfdade sin uppfattning om att den kvinnliga rösträttsfrågan ej var ett politiskt mod för dagen utan en fråga, som gripit så djupt, att den ej kan afföras förr än den blir löst, satte sin oförglömliga prägel på denna debatt i Första Kammaren år 1912. Utgången var emellertid på förhand gifven. Med 86 röster mot 58 »förekastades», såsom vote-ringspropositionens term lydde, regeringens förslag om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor på samma villkor som för män.

Därmed var vår fråga fallen innan ännu Andra kammaren hunnit slutbehandla den, och ehuru, som man visste, denna kammare skulle gifva propositionen sitt bifall.

Det var ej förrän ganska sent på middagen, som Andra kammaren hann fram till vår fråga, och debatten måste af denna grund fortsättas vid aftonens plenum. Motståndarnas första kämpe var i denna kammare hr Nyström, som helt omotiveradt sökte använda de finska landtdagskvinnornas upptagande af mera speciella kvinnofrågor i landtdagen som ett skäl emot rösträtt för kvinnor. Någon oformlig öf-versvämning af sådana frågor har dock ej vid finska landtdagen förekommit; att kvinnorna önska rösträtt — och böra ha den — just för att bevaka sådana kvinnofrågor, som icke af männen beaktas, är väl också ett af de starkaste skälen för och icke emot. För öfrigt var hr Nyström rädd för kvinnornas eventuella besättande af alla representantpos-terna i riksdagen; lyckligtvis — för honom — såg han en räddning därifrån i det proportionella valsättet.

Hr Lundström var rädd för att »det kvinnligt veka i mänskossinn» skulle komma in i riksdagen, hr Lindman ansåg det »ej nyttigt att strida mot naturens lagar», hr Hildebrand hoppades att kvinnorna utanför den politiska rösträtten skulle i enskilda sammanslutningar bevaka sina särintressen, och hr Peterson i Lidingön, som apostroferats för sitt bekanta yttrande till statsrådsprotokollet 1907 angående den kvinnliga rösträtts oafvislighet och berättigande, sökte förklara att detta utlåtande icke var fullt så menadt som det formulerats. (En, som man skulle tycka, för f. d. statsrådet ganska obehaglig förklaring.)

Hrr Persson i Tällberg, Larsson i Västerås, Liljedahl, Lindhagen, Petterson i Södertelje, Sandler,

Petrén och Branting (socialdemokraterna därvid för hr Brantings reservation) talade alla för kvinnornas rösträtt, liksom justitie- och finansministrarna samt statsministern, som återupptog sitt yttrande i första kammaren.

Regeringens proposition bifölls i voteringen med 140 röster mot 66.

Det är på sin plats att i denna redogörelse för vår rösträttsfrågas behandling i riksdagen påpeka det redan bekanta faktum, men hvilket Dagny på grund af tidningens utgifningsdag ej varit i tillfälle att tidigare tillkännage, att konstitutionsutskottet med 11 röster mot 9 hade bifallit den kungliga propositionen.

* * *

Och så har vår rösträttsfråga ännu en gång fallit i riksdagen. Förslaget hade i år för första gången framlagts af landets regering, hvilken också kraftigt försvarade sitt förslag. Första kammarens högermajoritet bringade det på fall. Alla veta att frågan kommer upp igen, att den kommer igen ända tills den går igenom. Är det klokt, är det rätt att förlänga striden? Men detta är en fåfång fråga. Rättfärdighetsmomentet har ju suspenderats af professor Thyrén.

Reformkraf i äktenskapslagstiftningen.

Något af hvad man vill i Norge.

Äktenskapslagstiftningens reformering är en af de många frågor som på det närmaste beröra kvinnorna. Också se vi kvinnorna i olika länder framföra sina synpunkter och önskemål i denna viktiga fråga. I Norge har Norska Kvinnornas Nationalförbund under en följd af år arbetat på att få fram reformer särskildt med afseende på att det egendomsrättsliga förhållandet makarna emellan må enligt lag på annat sätt, än som nu är fallet, ordnas, äfvensom att ur rashygienisk synpunkt en del stadganden må göras. Förbundet har tillsatt en kommitté, hvilken arbetar med dessa frågor och som bland sina medlemmar upptar flera läkare och jurister. Ett spörsmål, hvilket man emellertid i Norge skjuter före alla de andra och anser fullt färdigt att få sin lösning, är krafvet på lagstadgadt intyg för äktenskap.

Förtjänsten af att ha väckt denna fråga bland kvinnorna tillkommer kvinnosaksföreningen i Stavanger. Redan 1908 insände föreningen, på initiativ af dr Martha Pedersen, Dorothea Vik och Wilhelmine Oppen, ett förslag till Norska Kvinnornas Nationalförbund, hvilket bl. a. innehöll följande punkt:

att före vigseln skall af bägge parterna framläggas läkare-attest för att så vidt möjligt är konstatera att icke sådana brister förefinnas som medföra fara för den andra makens eller barnens hälsa.

Detta förslag väckte stort uppseende, framkallade stark kritik men gjorde att saken blef ingående dryftad. Stavangers läkareförening sände Nationalförbundet en hemställan om att icke upptaga denna punkt i förslaget, då den icke vore väl genomtänkt och ej praktiskt utförbar.

Stavangerläkarnas uppfattning blef återigen starkt kritiserad af en del andra läkare, bland hvilka dr Dedichen särskildt uttalade sig mot den obefogade oron för att kvinnans blygsamhet skulle taga skada om läkareundersökning till detta ändamål lagstadgades. Dr Alfred Mjöen, som redan förut ur rashygienisk synpunkt förordat läkareattest för äktenskaps ingående, framlade efter ett föredrag i Läkareföreningen 1908 ett förslag om att från bägge parterna borde föreligga förklaringar, ej äldre än sex månader, om att de icke lida af någon sjukdom eller svaghet, som kan vara till hinder för äktenskaps ingående eller till skada för den ena partens eller barnens hälsa. Förklaringen skulle vara utfärdad af af staten auktoriserad och aflönad läkare. Denne läkare skulle ej ha rätt att mottaga honorar af någon af parterna.

Af den diskussion, som senare uppstod bland de norska läkarna, framgår att flertalet voro emot obligatorisk läkareundersökning men många uttalade sig för en förklaring, på heder och samvete aflämnad af kontrahenterna själfva. Mot denna senare form har ingen auktoritet af rang uttalat sig.

Flertalet af de norska kvinnorna kräfvade också nu reformen på denna basis och så snart som möjligt genomförd.

Frågan om läkareattest för äktenskaps ingående har ju äfven hos oss varit uppe och torde väl också förr eller senare återupptagas i en eller annan form.

Riksdagen.

Regeringens förslag om ett försöksanslag af 25,000 kr. till de sjukkassor som utdela moderskapsunderstöd har tillstyrkts af första särskilda utskottet. Hr Hugo Hamilton har emellertid reserverat sig för afslag och med honom instämma hrr Fabian De Geer, Antonsson, von Bahr och Andersson i Knäppinge. Hr Hamilton anser att regeringens förslag inte utgör ens en provisorisk lösning af frågan om hjälp åt de industriens arbeterskor, som genom arbetarskyddslagen få sina arbetstillfällen inskränkta vid barnsbörd. Förslaget, menar reservanten, lämnar ingen garanti för att just dessa kvinnor skola bli delaktiga af statsanslaget, det vore till och med föga sannolikt att så skall ske, och förslagets antagande skulle därför endast ge skenet af att en viktig reform blifvit genomförd.

Från världens rösträttsfält.

“Om blott strålkastarna varit tillräckligt kraftiga, — Om blott officerarna icke förbisett erhållna varningar, skulle måhända den gräsliga olyckan med Titanic aldrig inträffat.” Så talar någon om den fruktansvärda, fullkomligt oväntade katastrofen, den som mycket få journalister, män och kvinnor, underlåtit att omtala med ryssande smärta och beklaganden.

Det finns i Paris en journalist, M. Clément Vautel, hvilken i ett speciellt afseende framkallat diskussion om olyckan uti ett af sina kåserier: "Propos d'un parisien" som han hvarje morgon i Le Matin underhåller allmänheten med. Han anses förmodligen särdeles spirituellt, och är det måhända också, ehuru icke jag för min del och, som jag hoppas, icke någon kvinna kan sätta värde på hans åsikter om kvinnan. Så här skref han den 25 april 1912 till redaktören af La Française, M:me Jane Misme: "En fullkomlig kvinna, det vill säga vacker*, intelligent och duglig, utöfvar på männen ett inflytande, som en vacker, intelligent och duglig man icke kan utöfva på kvinnorna. — — — — Och det är naturligt*, att en gammal och ful kvinna skall behandlas som en paria. Det är en af naturens lagar, kvinnan har knappast annat än fysiskt värde." M:me Misme hedrar verkligen hans bref, hvaraf ofvanstående utgör ett kort men betydelsefullt utdrag, med ett långt bemötande i La Française, och man skulle knappast kunna förstå det, om ej M. Clément Vautel hade uttalat sina maskulina åsikter till henne som feminist.

M. Vautel hade förut i ett af sina kåserier i Le Matin önskat lära känna, "hvad de apostlar, som förkunna kvinnans likställighet med mannen, mena om männen på Titanic, som gingo i döden för att rädda kvinnorna först. Är icke ridderlighet för mer än likställighet? Och hur kunna de kvinnor, för hvilka dylika offer bringas, våga att göra anspråk på politisk rösträtt?"

Det förefaller visserligen mig som en tankevolt af mera än vanlig akrobatisk art att från männens ridderlighet på Titanic springa till kravet om K. P. R. Men det finnes förmodligen något ockult sammanhang mellan dessa båda saker, emedan ridderligheten antages vara för handen på alla punkter af mannens förhållande till kvinnan. Men likaledes antages fullkomligt skola utslockna, då K. P. R. införes. Det är sålunda ingen medfödd manlig egenskap, hvilket jag alltid trott, utan en något ojämnt verkande komensation för en undanhållen rättighet.

M:me Misme anser gifvetvis, att kravet på K. P. R. i det borgerliga samhällslifvet icke kan tillbakavisas på grund af männens obestridliga hjältemod vid Titanic-katastrofen. Hon säger icke, att detta ej har något vidare med hvartannat att skaffa, men hon uppehåller sig en längre stund vid M. Vautels oförlåtliga yttrande om de gamla och fula kvinnorna. Ett dylikt slarfvigt, tanklöst yttrande borde icke ha behöft tillbakavisas år 1912, ty

*) Kursiveradt i La Française.

Annonsera i DAGNY!

det borde aldrig ha kunnat framställas. M:me Misme påpekar emellertid, "att naturen icke har behof af skönhet för att öka släktets bestånd — och att ålderdomen är en naturlag liksom fortplantningen. Man ryser vid tanken", fortfar hon, "att M. Vautel måhända har mor, systrar, hustru, som drabbats af ålderdomens naturlag och hvilka han därför anser nödigt att behandla som parias.

Innan M. Vautels frågor gjordes hade Odette Bussard redan afhandlat ämnet i La Française, och hennes ord synas mig värda att återges mera utförligt, emedan de ge en psykisk förklaring af det gällande och af de ädlare och mera besinningsfulla manliga elementer till och med mot kvinnans vilja obetingadt ålydda moralbudet att vid dödsfara orsakad af force majeure rädda "kvinnorna först". Lady Aberdeen lär hafva framhållit samma synpunkter som Odette Bussard, men jag har en läst hvad hon skrivit.

"Det är en gammal uppfattning", säger Odette Bussard, "ty allt som rör marinen är gammalt, — denna: barnen och kvinnorna först! Men låtom oss analysera orsakerna till denna uppfattning, som rör oss alla, män och kvinnor, emedan den kommer känslan af ridderlighet att vibrera, och som man tagit såsom ett heligt arfrån föregående släkten.

Bakom denna rörande hafvets lag står först protesten mot den starkares rätt, och det är godt att det är den starkaste, som framställt denna protest och som uppehåller den manu militari. Men dessutom och framför allt annat står släktets öfverlägsna rätt grundad på axiomet: hvarje kvinnas lif anses kunna vara värdt lika med tvenne andra, visst icke i realiteten, ty i det fallet äro alla människolif lika, men i matematiskt värde. — Med ett ord, det förhållandet, att kvinnorna först skola räddas då ett fartyg sjunker, är ett exempel, kanske det största i kulturlifvet, därpå att själfbevarelseinstinkten frivilligt viker för det högre underförstådda intresset af släktets fortbestånd." Odette Bussard nämner ej ett ord om K. P. R., hon fäster sig blott vid den etiska innebörden af sjölagen, men de engelska kvinnorna däremot ställa de båda omständigheterna i starkt samband med hvarandra. Dock på ett rakt motsatt sätt. De utgå från den punkt i förhöret efteråt, då en af fartygets officerare på frågan, om räddningsåtgärderna voro otillräckliga, svarade: "Ja, men den brittiska regeringen fordrar ej mera". Ty kvinnorna mena, att Titanic-olyckan verkligen ytterst beror på att regeringsåtgärderna äro otillräckliga. "Kvinnorna föda männen till världen. De veta hvad ett människolif är värdt, och då de få röster med i lagstiftningen, skola de sörja för tillräckliga försiktighetsmått och säkerhetsåtgärder. Ombord på Titanic hade ej ett enda lif behöft gå förlorat!"

Det hjälper dock ej, att Mrs Chapman Catt i sitt sista bref från Egypten uttalar förvissningen om att muhammedanska delegerade skola närvara vid nästa Internationella Rösträttskongress i Budapest. Det hjälper ej, att en grupp kinesiska kvinnor deltog i rösträtts-

processionen i New York den 4 maj, eller att mera än 1,000 män också marscherade med i denna procession, med den stimulerande inskriften på sina banér: "Låtom oss nå Kina!" Det hjälper ej, att de kinesiska kvinnorna under Sun-Yat-Sens ledareskap förundransvärdt fort synas ha nått målet. Allt detta käbbel och kif om en lagreform, som enligt de klokaste är nödvändig, enligt de näst klokaste en tidsfråga blott och enligt de andra dess värre oundgänglig, verkar oändligt tröttande och onödigt. För att stärka mod och tålmod behöfs det att hålla fast och stödja sig vid så visa ord som de efterföljande, utsagda af den nyligen aflidna, för det allmänna goda hela lifvet igenom arbetande Clara Barton:

"Jag har ej köpt min frihet för penningar", säger hon, "jag föddes fri — — — Och då man sedermera sade mig, att jag måste bedja om en fri människas rättighet, politisk rösträtt; kände jag mig underlig och förvirrad.

Hvem skulle jag bedja? — — Mannen? Hvem har gifvit rättigheten att bevilja min bön åt honom? — — Var det en regering? — — Och erhöll den gåfvan af Gud? Ack nej, då skulle regeringarna ha varit bättre, renare, mera rättvisa och följdriktiga? Var det kroppsstyrkan — kriget? Hvem skaffar krigarna till världen? — — — Hvem sänder dem åstad, gråter öfver deras motgångar, vårdar dem som sårade och sörjer dem då de stupat?

Var det arbetet? Kvinnor hafva som regel alltid arbetat strängare än män.

Var det kapitalet? Kvinnan har dragit sitt strå till stacken. — — —

Hvem har då rättighet att bevilja eller afslå hennes begäran, och på hvad grund? — — —

Det finns en och annan gång en monark, som själf sätter kronan på sitt hufvud. Jag undrar, om det icke är just det kvinnan gör nu för tiden. Egentligen taget finns det ingen, som har rätt att ge henne rätten att skriva lagar för sig själf, eftersom männen styra sig själfva genom själfgjorda och af dem själfva gillade landslagar. Och förr eller senare, på den ena vägen eller den andra, kommer kvinnan därhän. Och det antal tänkande och rättsinnade män, som då skola sätta sig däremot, blir mycket mindre än vi tro, och när det blir ett fullbordadt faktum, skola alla liksom jag undra hvilka invändningar som någonsin kunnat framställas däremot."

Ellen Wester.

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Föreningen Handarbetets Vänner.

Dess konstnärliga verksamhet.

Föreningen Handarbetets Vänner, som i dagarna hållit sitt årsmöte, har utsändt sin styrelseberättelse för år 1911. Däri redogöres bl. a. för de extra utställningstillfällen för föreningen, som året medförde genom sommarens båda internationella kvinnokongresser. Vid rösträttskongressens afskedsmiddag å Saltsjöbaden den 17 juni voro som bekant restaurantens båda stora salar dekorerade med olikartade textilalster; detsamma var förhållandet med Järnkontorets festvåning vid Internationella kvinnoförbundets möte i september.

Ännu en utställning, vid hvilken särskildt många utlänningar fingo tillfälle att lära känna vår textilkonst, var den som med Nordiska Museet till lokal pågick under själva turistsäsongen, juli—augusti. En dylik kommer att i samma lokal anordnas äfven i år.

Angående föreningens konstnärliga verksamhet anför vi här nedan styrelsens egna uttalanden.

Hvarför är föreningens omsättning icke större? Hvarför kan man icke i flera nya uppslag visa hvarthän man siktar? För korthetens skull sammanfatta vi alla orsaker i dessa ord: Vi sakna utrymme.

Låt oss för några ögonblick dröja vid hvad Handarbetets Vänner egentligen vill med sin verksamhet. Föreningen vill svensk textil konst, fötfa för denna, utveckling för den, framtid för den. Så länge detta är vårt medvetna mål, måste andra företag följa oss, för konkurrensens skull, om ej af annan anledning. Och så länge de andra göra detta, bygga vi tillsammans med dem upp en Sverige egen textil konst. Detta är ju icke alldeles utan värde.

Sådant var och är målet. Hvilka äro nu föreningens medel att nå det? De ideella äro de personliga krafter Handarbetets Vänner äger i sin styrelse, personal och arbeterskor. De pekuniära medlen, utan hvilka de ideella målen förblifva drömmar, äro ett statsanslag af 6,000 kr. och affärsrörelsen. Härmed skola vi föra det hela framåt och främst, såsom andra fordra det af oss och vi fordra det af oss själva. D. v. s. vi skola ansvara för att utgifterna stå i rätt förhållande till inkomsterna, vi skola till det yttersta tillmötesgå allmänhetens önskningsar om bästa arbete på kortaste tid och till lägsta pris, allt detta såsom affär. Samtidigt skola vi framföra nya idéer, hvilka under sitt utvecklingskede väl kosta, men ej rendera mynt.

Det är svårt att tjäna två herrar. Med hvad skall det nu betalas, som icke genast betalar sig själf? Med vår afsättningsrörelse. Mycket kunde fås genom den, måhända en gång allt. Men icke under nuvarande förhållanden. Vi kunna icke komma mycket högre i afsättningsciffror, än de sista åren uppvisat, då alla föreningens tillgångar äro bundna i lagret och föreningen alltså icke har några medel att fritt föfoga öfver.

Detta: "medel att fritt föfoga" är den röda önsketråd, som genomgår föreningens historia från dess begynnelse. Följande återfinnes t. ex. i 1881 års berättelse — skrefs således för 30 år sedan — "Föreningens önskemål är detsamma, som ofta i föregående årsberättelser omnämnts: Ett eget rörelsekapital." — "Under hopp att föreningen så småningom skall lyckas erhålla denna för hennes framtida bestånd oumbärliga fördel, skall styrelsen fortfarande i mån af sin förmåga arbeta för föreningens vackra mål."

Sedan detta skrefs har föreningens ekonomi mycket förbättrats, dock icke tillräckligt att befordra tidsenliga framsteg.

Om föreningens medlemmar och den intresserade allmänheten med dem komme ihåg att Handarbetets Vänner är allmän svensk egendom, att vinsten af att föreningen arbetar med framgång blir Sveriges, liksom förlusten som uppstår genom att den arbetar under tryckta villkor eller kanske en gång upphör att arbeta också blir Sveriges, skulle då icke denna verkligen fosterländska verksamhet lika väl som så många andra institutioner vid donationer o. d. kunna komma i åtanke? Som ideellt företag med arbete utan ersättning, men som dock skall ersättas till den som utför det, behöfver föreningen fonder. Föreningens affärsverksamhet är underkastad samma lag som hvarje annan. Med ett visst kapital till sitt förfogande kan en affär icke ostraffadt utvidgas öfver en viss gräns och denna gräns synes föreningen med sina nuvarande tillgångar hafva uppnått. Bedrefves föreningen uteslutande som affär, skulle den kunna småningom öka sitt kapital, men all vinst och mera därtill — statsanslaget — åtgår till den konstnärliga verksamheten och till den undervisning föreningen meddelar.

Oivan nämndes, att föreningen af utrymmesskal hindrats utföra flera af sina nya idéer. Vi vilja styrka detta påstående med ett exempel. Om vi räkna nya kompositioner bland dessa idéer, så är det ju lätt förstå, att dylika under arbetets gång oupphörligen måste öfvervakas. Särskildt för väfnader blir den oundgängliga tillsynen emellertid nu nära nog omöjlig, då väfverskorna bo hvar som helst, utom i närheten af 5 Birgerjarlsgatan, längst bort på Söder, på Kungsholmen, Sundbyberg, Lidingön. Föreningen har därför varit tvungen så mycket som möjligt inskränka de nya kompositionerna till sådana, som göras på beställning. Dessa få i tur och ordning någon gång utföras, men vanligtvis blott provväfvas i den lilla atelier vi föfoga öfver i samma hus, där byrån finnes. Det låter, så här i tryck, kanske icke vidare besvärligt undvara en arbetslokal för modellväfverskor och brodöser, men i verkligheten har det lika många och långa följder, som det i sagan om Katten på råttan uppräknade. Exempler kunna mångfaldigas men vi inskränka oss till detta enda.

Däremot är det en annan angelägenhet vi gärna vilja omnämna i samband med våra önskemål för föreningen.

En vanlig bostadsvåning, och något annat bjudes icke, kan väl för pengar erbjuda golfyta nog, men dess dagerförhållanden motsvara icke ens de rimligaste anspråk för en konstanstalt med färg som sitt programs hufvudpunkt. I regeln ligga hälften af antalet rum mot gården, och intet har dagsljus nog för någon del af en sådan verksamhet som föreningens.

Hvad bostadsidealet beträffar är det kanske för tidigt ens nämna det, men å andra sidan är ju egnahems tanken dagens aktuellaste. Så må det då vara sagdt, att våra önskningsar i berörda hänseende äro fullt up to date.

När denna önskan realiserats finns det fönster för lagret, där allt material skall mottagas och bedömas. Det finns också ljus i rum där arbeterskorna aflämna sina väfnader och sömnader, liksom i utställningslokalen, utan att det, som skall visas, måste bäras fram, såsom nu, till salens enda fönster. Där finns också något annat: en liten atelier med tillhörande verkstad för några få arbeterskor för hvar af föreningens mest förtjänta artister.

Det finns ock en stor verkstad, där äfven reproduktioner kunna öfvervakas.

Till årsmötets förhandlingar återkomma vi i nästa veckas nummer.

Spetsknypplerskor i Brügge.

Som ett supplement till fru Ellen Nordenstrengs intressanta artikelserie Spetsar se vi oss i tillfälle att här publicera en liten skildring af Brügges spetsknypplerskor.

I flera af Belgiens städer har spetsstillverkningen ånyo blifvit en mycket betydande hemslöjd. Den tid är nu förbi, då denna, på grund af flera bidragande orsaker, hotade att helt dö ut, så att, som fallet i midten af förra århundradet var i staden Brügge, blott några gamla gummor ägde kvar forna tiders så högt uppdrifna skicklighet i knypplingens konst. Som ofta i de katolska länderna är det klostren man har att tacka för den nya uppblomstringen af denna vackra hemslöjd. I Brügge t. ex. erhålla nu årligen ett par hundratal unga flickor undervisning i knyppling i Apostolinsystrarnas kloster.

Vill man närmare studera spetskonsten i Brügge, bör man uppsöka stadens mera aflägsna kvarter. In-

Ung spetsknypplerska.

ga praktfulla kyrkor och palats, inga åldriga minnesmärken vittna här om gångna seklers makt och glans. Låga, nästan fallfärdiga hus kanta de trånga, slingrande gatorna, där ogräset frodas mellan stenarna. Kommer man en vacker sommardag in på någon af dessa gator möter ögat en egendomlig anblick. Hvilket brokigt vimmel af människor! Utanför ingången till hvarje hus sitta familjens alla kvinnliga medlemmar församlade: mor, döttrar, far- och mormödrar. Här ses helt unga fjorton- ja tolfårs flickor vid sidan af gamla sjuttioårsgummor, alla flitigt arbetande ute i det fria. Snabbt leka fingrarna med de många pinnarna, trådarna kastas om hvarandra i ilande fart och slingras om de många knappålarna, som hastigt flyttas vidare i mönstret. Så framtröllas under dessa flitiga händer de härliga spetsar, som sedan under namn af brüsselspetsar säljas för betydande summor.

Det påstås ofta, att spetsstillverkningen är ett ytterst hälsofarligt arbete till följd af den ständigt nedböjda ställning knypplerskan måste intaga samt den öfveranstängning hennes ögon utsätts för. Åtminstone i Brügge tyckas dock spetsarbeterskorna alldeles jäfva detta påstående. In i sena ålderdomen arbeta de med oförminskad energi och skicklighet i det yrke som sysselsatt dem sedan tidiga barnaår. Och äro de inte i själfva verket betydligt lyckligare lottade än tusentals af deras medsystrar, som i förtid slitas ut af det febrila arbetet bland maskinernas rasslande larm eller förgiftas i fabrikernas osunda luft? Knypplerskan får förrätta arbetet i sitt hem, där allt måste hållas rent och snyggt, så att de ömtåliga spetsarna ej blifva nedsölade. Så ofta vädret tillåter det, sitter hon ute i det fria med sitt arbete. Visserligen är det blott på gatan, hon då håller till, men som husen i allmänhet äro helt låga, finns dock riklig tillgång på luft och ljus.

Äfven för den åldriga knypplerskan kommer dock till sist en dag, då hon ej längre orkar arbeta. De styfnade fingrarna förmå inte flytta pinnarna med tillräcklig snabbhet, och mönstret flyter samman för de skumma, trötta ögonen, Hvart skall hon nu taga sin tillflykt? Af sina fattiga anhöriga kan hon ej påräkna stor

Le pont de Béguinage och Béguinuset.

hjälp. Knypplerskorna få ej se mycket af de stora penningssummor, som satts i omlopp genom de dyrbara spetsar som en gång utgått ur deras händer!

Mycket har i Brügge blifvit gjordt för välgörehetens ordnande, och staden söker på allt sätt i någon mån godtgöra de begångna orättvisorna mot sina arbeterskor. Så finns här ett stort vackert sjukhem, afsedt för obotligt sjuka äldre kvinnor. I närheten däraf är det egendomliga Beguinuset beläget. I olika delar af staden ligga s. k. "Godshuis", Guds-hus, afsedda till hem för gamla.

Fordom var Beguinuset ett kloster, tillhörande beguinerna eller blå nunnorna, som de äfven kallades. Dessa aflade liksom andra nunnor löften om lydnad, fattigdom och kyskhet, men dessa löften voro ej bindande för lifvet. Beguinerna fingo i vissa fall fritt förfoga öfver sin egendom och utträda ur sin orden för att ingå giftermål. De utöfvade mycket

Litteratur.

Hemma. Af *Hilma Angered-Strandberg*. Albert Bonnier. Stockholm, 1912.

godt, besökte sjuka och fattiga samt sysslade med handarbeten, som sedan såldes till förmån för hjälpbehöfvande. På 1400-talet funnos dylika begunsklosser på många håll i Europa, men numera finnas blott ett femtontal kvar, alla belägna i Belgien. De äro i våra dagar att betrakta som ett slags försörjningsinrättningar för orkeslösa kvinnor.

Beguinhuset i Brügge upptager ett stort område, inhägnadt af höga murar. Genom en port af mycket ålderdomlig prägel träder man in på en väldig gård, prydd med stora gräsmattor och andra planteringar. Vid den ena sidan ligger klosterkyrkan, byggd i början af 1600-talet. En af portarna är en lämning af den äldre kyrkan, som uppfördes redan på 1200-talet. På de öfriga sidorna omgifves gården af små pittoreska hus, tätt invid hvarandra. Det är begunernas bostäder. Djup frid och harmoni härskar i detta stilla kvarter under de lummiga, flere århundraden gamla almar, som öfverskugga gården. Då och då smyger en nunna i sin svarta dräkt, med ansiktet inramadt i det hvita doket, tyst och högtidligt öfver planen och försvinner i den åldriga kyrkan.

I denna stämmingsmättade, fridfyllda vrå af Brügge finna många af de gamla knypplerskorna sin sista tillflykt.

De s. k. Gudshusen påminna till det yttre mycket om Beguinhuset. Äfven här finnes en stor gård med vackra planteringar, och rundt om denna ligga rader af små, låga hus. Dessa innehålla blott ett eller två rum, hvart och ett med sin egen ingång från gården.

Låt oss stiga in i ett af dessa små Gudshus! En fläkt af hemtréfnad slår oss till mötes vid vårt inträde i det enkla, lilla rummet. Vid fönstret, där några växter frodas, sitter en liten gumma, hvilkens skrynkliga ansikte under den hvita mössan upplyses af ett vänligt leende. Vi måste sitta ned och höra henne berätta om hur lugnt och godt hon har det. Ännu har hon sitt eget lilla hushåll för sig, får själf laga sin mat så länge hon vill och orkar att göra det, och känner sig oberoende och fri från alla bekymmer.

Så framleva dessa gamla i Gudshusen sina sista dagar utan att lida trycket af något slags inrättnings tvång och att nödgas bo tillsammans med andra gamla, som kanske ej alls skulle komma öfverens med dem utan blott ge anledning till osämja och bråk.

Hvilken skillnad mellan dessa små hem för Brügges fattiga kvinnor och fattighusen i vårt kära fosterland!

D. K—z.

När Hilma Strandberg i slutet på 80-talet debuterade med novellsamlingen "Västerut" tänkte nog mången att här fanns gåfvor till något starkare och mer själfständigt än mycket annat, som det tiotalet gaf löften om... Men tiden gick — hela elfva år! Då kom hon, som Hilma Angered-Strandberg, med tre böcker tätt efter hvarandra — Amerikaskildringar, hvilka med sin fullödighet och säreigna styrka obetingadt gaf henne plats bland våra allra bästa.

Men dessa mellanliggande arbets- och mognadsår, hvars innehåll man kan gissa sig till i den af hennes böcker, som väl bör anses som den hittills mest anmärkningsvärda — "Den nya världen" — de inte blott gåfvo mognad och förmåga till andliga kraftprof utan torde nog äfven ha nött på de kroppsliga krafterna. Och det blef åter lång väntetid, tills nästa bok kom. — Det var "Lydia Vik". Och efter denna — 1905 — en samling skildringar från Italien — "Under söderns sol". Sedan blef det åter tyst. Och mången af dem, som Hilma Angered-Strandbergs författareskap skänkt högtidsstunder, har kanske med oro begynt frukta att det ej skulle bjudas dem flera.

Då kom just i dessa dagar ännu en bok — en stor roman, "Hemma", — den mest omfattande, och en af de mest gripande böcker hon skrivit.

Händelserna i denna bredt anlagda roman äro allt för vidlyftiga och många för att här kunna återges annat än i korta hufvuddrag. — Hufvudpersonen, den från Amerika återkomma Magnus Groth, har, sedan han lyckats slå sig igenom därute, sökt upp hembygd och barndomsvänner och finner det alltsammans till en början rätt oförändradt; smått och trångt framför allt. Han är en ganska sympatisk, ehuru ännu osjälfständig och föga skarpsynt ung man, som trots de många erfarenheterna från andra sidan Atlanten tycks sakna den lyhördhet för livvets äkta och falska toner, som från början skulle ha ställt förhållandena här hemma i rätt belysning.

Det är en brokig skara människor från landsbygd och stad, som möter fram här. Bland dem är prosten Löving, Magnus gamle lärare, — en typ för den världsligt kännande, gudligt talande fariseiska landsortsprelatten — den, som från första stunden och kraftigast lägger hinder för hans till en början rätt vaga försök till frigörelse. Denne präst är för öfrigt den mest konstnärligt utförda af bokens många ypperliga figurer. Och det vedervärdiga och rent mänskliga hos honom är så väl afvägdt, att man ej med bästa vilja kan tänka sig någon förmildrande retusch af hans grofva drag.

Vid sidan af denna materiens målsman i prästkappa står hans halfbror som det djupt själsligas representant. Det är också genom denne Torsten Hellman — en sanningssökare och själsaristokrat af renaste slag — som Magnus vaknar till en fördjupad lifssyn och själftransakelse.

Annonsera i DAGNY!

Och, när den sent förvärfvade vännens slut nalkas, står han färdig att fortsätta hans gärning, hans strid, på samma gång som han tar som sin uppgift att lära hembygdens folk huru den egna torfvån i det egna landet är mer värd än allt annat.

Under det att hufvudintresset samlar sig kring dessa tre, skymta och utvecklas en mängd andra människoöden rundt omkring, likt det färgrika inslaget i en konstväfnad. Och, hur föga en del af dem än kunna tyckas ha att göra med själfva intrigen, så vill man dock ej undvara en enda af dessa än med en öfverdådlig humor, än med bitande satir och än med äkta lyriskt tonfall gjorda skildringar. Det enda, som man härvidlag skulle vilja anmärka, vore att dessa representanter för samma slags laster, fel och dygder inom olika människoklasser ge någonting schematiskt åt det hela. Och många af de skarpt utmejslade bifigurerna tränga stundom det väsentligare i bakgrunden. Så sker nog emellanåt med till och med bokens "hjärte" Magnus Groth, som väl borde vara den, som framför andra ägde författarinnans intresse.

Den som hon kanske själf känner varmast för är dock utan tvifvel Torsten Hellman, denna diktare och främling här på jorden. Och det sätt, hvarpå hon skildrat honom, är så starkt subjektivt, att man tycker sig erfara en nästan smärtsam förnimmelse af någonting upplefvadt. Men, huru andligen förnäm denna reflexbild än är och hur den än står som fullkomningen af en själs stigande mot skönhet, så framstår den dock — just på grund af sin subjektivitet — delvis oklar och svår att hålla på rätt afstånd. Huru mycket tydligare står då inte Erik Larson, som på sätt och vis är en Torsten Hellman i bondtröja och om hvilken ett par af bokens allra vackraste kapitel rör sig!

Skall man förresten börja tala om enskildheterna i denna bok, så är det mycket som borde nämnas; och hvad som då inte alls får förbigås med tystnad är den lilla historien om Dort, toffelmakaren. Ty de sidor, där det berättas om hans samtal med prosten och Torsten Hellman, är någonting af det psykologiskt finaste och samtidigt det vackraste man kan läsa.

Någonting som också hör till de mest konstnärligt gjorda "inslagen" är Magnus Groths kärlekshistoria med Frida Mark. Men — den liksom hela boken bör inte berättas i andra hand! Den bör läsas! Ty den hör till dessa lefvande böcker, som inte endast bäras af en stor begåfning utan därjämte uppfyllas af ett stegradt själslif, hvars toner och mellantoner ej kunna återgifvas och äro af sådan intensitet, att de undanskymma svagheter sådana som de här förut antyddas. Till dem kunde ju också räknas den med den impressionistiska stilen sammanhörande dialogformen, med sin väl mycket forcerade replikbehandling, som på sina ställen tvingar till omläsning för att klargöra hvem som talar. — Någonting, som ju strängt taget inte kan lända läsaren till skada, när såsom här det mesta som säges äger innebörd och lif.

M. R—M.

Trädgårdsväxternas näring. Af *Paul Wagner*. Försvenskad af Thorild Wulff. Hugo Gebers förlag, Stockholm 1912. Billighetsupplaga. Pris 1 krona.

Få tidsföreteelser innesluta i sig så mycket nytt och gammalt godt som egnahemsrörelsen. Och t. o. m. på den lilla korta sträckan Stockholm—Uppsala ser man hur denna rörelse växer. Mellan de långa utlöpare, som det mer moderna Stockholm utsänder i form af villa- och egnahems-kolonier och det samhällsbevarande Uppsala försöksvis upp-repar, uppstår den ena sammanbindande kolonilänken efter den andra. Så småningom förvandlas denna liksom så många andra svenska järnvägssträckor till trädgårds-städernas förelöpare och begynnelse. Därmed är mycket vunnet: natur och kultur i förening, hvilket åter betyder ökad fysisk och psykisk hälsa för hela vårt folk.

Men i den mån vi närma oss trädgårdsstaden förlorar dock trädgården den hjälp, som landtbruket fordomdags gaf åt hemmet på landet. Det gödselbehof, som fordras, kan ej stall och ladugårdar i längd fylla. Och äfven om de det kunde, vore det dock ej tillfyllest på den ståndpunkt hortikulturen nu nått. Den animala gödningen är ej tillräcklig för växternas fortkomst och näring.

Man behöfver blott analysera en växt och se hvilka kemiska beståndsdelar, som ingå i dess byggnad, för att öfvertyga sig härom. Ej heller ingå de i alla jordarter. Men just dessa välbehöfliga ämnen är det, som de s. k. moderna = artificiella gödningsämnen innehålla; däraf deras stora betydelse för modern hortikultur.

Trädgårdsväxternas näring har sedan 1909, då den första gången utkom, sökt öfvertyga den blomsterälskande och odlande allmänheten härom. Och det skulle kanske lyckats ändå bättre, om ej på många håll fackmän — ja, just fackmän! — förhållit sig så förundransvärdt strama gent emot dessa helt naturliga hjälpmedel. Allmänheten är emellertid mer mottaglig för fakta och bevis, något som onekligen stödes däraf, att en billighetsupplaga af samma i hög grad nyttiga och välbehöfliga bok just i dagarna utkommit. Med den förra öfverensstämmer den helt och hållet såväl med afseende på sidantal som text och illustrationer. Endast priset har förändrats: från 2.75 till 1 krona.

Professor Wagner i Darmstadt är förf. Dr Thorild Wulff ej blott öfversättare utan ock insiktsfull arbetare af fakta och rön efter svenska förhållanden. Dessutom har han till dessa själf bifogat en mängd belysande resultat, som erhållits vid försök på svensk jord.

Till yttermera bekräftande af denna moderna metods berättigande, inledes boken af en lika intressant som instruktiv framställning af växternas byggnad, funktioner och kraf.

Särskildt för trädgårdsodlande kvinnor böra de nya gödslingsmetoder, som boken — naturligen ej med uteslutande af de animala — förordar, bli en utmärkt hjälp. Ty konstgödningar äro en god ersättning för de ytterst svårhandterliga naturliga, hvilka därigenom ofta kunna betydligt reduceras, om ock ej någonsin alldeles undvaras — hvarom ock boken upplyser. När därtill kommer att en

hel del grönsaker — exempelvis kål — betydligt vinner i smak genom artificiell näring, torde konstgödningsämnenas isynnerhet i våra många villasamhällen ha framtiden för sig.

De behöfva ej heller ställa sig dyra, vare sig de inköpas i parti eller i smärre doser, sådana som Konstgödselaffären *Plantagen* *) också för i handeln. Af de sammansatta gödningsämnena är *närings salt* (sid. 69) och *trädgårdsgödsel* (sid. 91) särskildt lämpliga för den mindre trädgården och inomhusodlingen, för att ej tala om den effekt som bl. a. åstadkommes genom *gräsmattsgödsel* (sid. 93). Se på Stockholms gräsmattor, där den just i år i stor utsträckning kommit till användning!

Hvad boken ej nämner, men som erfarenheten gifvit vid handen, är, att dessa gödningar dock måste användas med stor försiktighet vid alla ormbunksartade växter, som därför äro riskabelt känsliga.

De förtydligande och vackra illustrationer, hvarmed boken prydas och avslutas, tala mer än något annat, helst de alla uppvisa experiment och resultat, vid hvilka vetenskapsmannens och fackmannens kontroll medverkat. Och nog mana de till efterföljd — just nu, då arbetet för sommarens fågring och höstens skördar börjat och som bäst pågår.

*) Stockholm, Norrlandsgatan 20.

Ellen Nordenstreng.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: *John Claudius' äfventyr*. En rapsodi. Af *Henning Berger*. — *Studentrum*. Bagateller. Af *Karl Asplund*. — *En fiol och en kvinna* och andra historier. Af *Karl Östman*.

Om sproglig Forstaaelse.

IX.

Som man af de nævnte Eksempler vil se, havde Sorø Akademis Rektor Ret i den Paastand (= påstående) som han, adskillige Aar efter, gennem Pressen lod komme tilorde under Kampen for at faa den lovbefalede Undervisning med tilhørende Eksamen i Svensk, indført i danske Skoler. Rektor Hoff siger: "Nej, det er en for den nordiske Tanke fordærvelig Fordom, att der ikke behöves Undervisning i Svensk. Naturligvis har Folketingsmand Hammerich Ret i, at man kan lære sig det selv — ja — man kan ogsaa lære sig selv andre Sprog — men det skeer bare ikke og Hovedgrunden er da vist den skæbnesvangre (= ödesdigra) Tro, at vi egentlig ere fødte med Kundskab i Svensk, medens vi ikke tro os fødte med Kundskab i Tysk eller Engelsk. Denne Tro maa udryddes (= utrotas) og naar det er sket, vil det være en selv-

følgelig Sag, at Skolen, og det ikke blot den lærde, nu maa træde til."

Under de følgende Aar blev det for rette Vedkommende mere og mere klart hvad den nordiske Kultur løb Fare for at miste, dersom man ikke greb Sagen an for Alvor. — Man fik omsider Øjet op for, hvad den moderne Sprogforskning saalænge havde paavist, att de nordiske Sprog i deres Udvikling mere og mere fjernede sig fra hverandre og at det nu gældte om at gjensidig holde Skridt med Udviklingen og at gøre det grundig, thi nu drejede det sig om enten langsom Hensygnen og gradvis Tilintetgørelse — eller om mægtigt sejrende Landvinding for nordisk Aandsliv for — Nordens Kultur.

Alma Forsberg-Dalhoff.

Den fjärde svaranden. En liten historia berättas från England som bevis på hur ifrigt polisen fortfarande söker Miss Christabel Pankhurst, den försvunna ledaren af W. S. P. U:s politik. För några dagar sedan skrefs följande brevkort:

'Jag fruktar att jag måste göra mig af med Christabel Pankhurst; hennes lynne är så besvärligt. Det beror väl förmodligen på, att hon är instängd så mycket.'

Afsändarinnan har meddelat, skrives i Votes for Women, att hon erhöill besök af trenne detektiver, som anställde husvisitation hos henne och funno — en liten hund, som uppkallats efter Christabel Pankhurst.

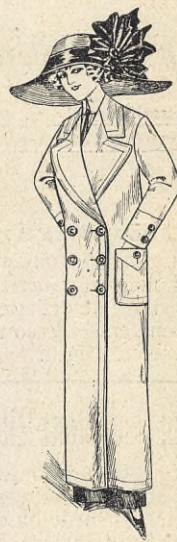

Promenad- kostym

af marinblå Cheviot
och engelsk Homespun
Sidenfodrad Kr. 59.

Ulster

af Homespun
Kr. 34.

AKTIEBOLAGET

NORDISKA KOMPANIET
STUREPLAN.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{2}$, 2:50 för $\frac{1}{4}$, och 1:25 för $\frac{1}{8}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

En lärarinna

från Norrland önskar plats i en familj under månaderna juli—augusti. Är villig att deltaga i ett hem förekommande sysslor. Svar till »K. Y.», p. r. Umeå.

Ung, kompetent Pianolärarinna,

energ., hurtig, önskar sommarpl. på landet att undervisa och tillsammans med husmodern sköta hushållet och öfriga förefallande göromål. Lön önskas Sv. till »15 Juni», Box 46, Katrineholm.

Plats i familj

sökes af en ung flicka, som genomgått folkhögskola, hushållsskola jämte konserveringskurs, handarbetskurs m. m. Svar till »A. M. S.», Jönåker.

En privat-skollärarinna

önskar sommarvikariat vid folkskola, hufvudsakligen för att lära känna folkskolans arbetsmetoder. Är äfven villig att mot fritt vivre biträda ordinarie lärare, som önskar hjälp. Undervisar gärna i tyska. Svar före den 15 maj till »A.-AB., Svensk Läraretidnings exp., Sthlm.

Ung

folkskollärarinna

önskar vikariat för tiden 25 juni—15 augusti. Svar till »21 år», Vrena, p. r.

Husföreståndarinna

önskar plats hos ungherre eller änkeman, gärna där barn finnes. Fullt kompetent i ett hems skötande. Genomgått 1-årig hushållsskola. Svar till »L. M. 1887», Annonkont. Svea, Norrköping.

Tvenne systrar,

20 och 18 år, önska i slutet af Aug. plats i samma familj på landet som lärarinna och husmoders verkliga hjälp. Svar till »Systrar», Sörmark, p. r.

Jurister!

Ung flicka som varit anställd som skriftrådgångare å domarekansli, önskar liknande plats hos jurist, helst i Stockholm. Svar till »23 år», p. r., Spånga.

Medelålders sympatisk och redbar

Flicka,

van och duglig i ett hems skötsel, äfven sömnad, söker husförestånderskeplats hos änkring, järnvägs- eller annan tjänsteman, i stad eller vid station (gärna där ett till tre barn finnes). Svar till »Husmoder», Linköping, p. r.

Plats i familj

sökes af en ung flicka, som genomgått folkhögskola, hushållsskola jämte konserveringskurs, handarbetskurs m. m. Svar till A. M. S., Jönåker.

Ung, musikalisk flicka,

kunnig i allt, som förekommer i ett väl ordnad hem, önskar plats att förestå hemmet åt bättre ungherre. Goda betyg finnas. Svar till »Musikalisk», Linköping, p. r.

Husförestånderskeplats

i mindre hem sökes nu eller längre fram af därtill kompetent medelålders bildad flicka. Mångårig vana att med ordning och sparsamhet sköta ett hem. Jungfru bör finnas. Svar till »I. B.», Borås, p. r.

Husföreståndarinneplats

önskas af huslig, glad värmländska hos ungherre eller änkeman. Är något musikalisk. Svar till »Värmländska», Kristinehamn p. r.

Studentska

frisk, stark och hurtig, önskar arbete under sommaren. Gärna i jungfrus ställe. Barnkär och gladlynt. Svar till »Lifsmod, 22», Sv. Dagbl. Hufvudkontor, Sthlm.

Bildad 30-årig fransktalande tyska

önskar snarast plats som guvernant eller sällskapsdam. Eventuellt att medfölja på resor, själf mycket resvan. Goda referenser kunna gifvas. Svar till Herbert Heimig, Selmastrasse 14 II Essen am/Ruhr.

24-årig flicka

önskar plats i familj eller hos ensam dam som sällskap och hjälp. Kunnig i massage och sjukvård. Rek. finnes. Svar märkt »1 Juni», under adress S. Gumælii annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ung, huslig,

musik. flicka önskar plats genast öfver sommaren. Är äfven van vid skrifgöromål. Svar till »Elsie» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bildad, glad 27 års flicka

önskar plats som värdinna, van vid att sköta om ett hem. Svar till »Elsie 1912», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

20-årig flicka,

önskar plats i familj att hjälpa till med förekommande göromål. Någon lön önskvärd samt anses som familjemedlem. Svar till »Landtbrukaredotter», Lund, p. r.

Engelskt talande svenska

önskar plats som sällskap, under sommarmånaderna, i familj, helst på landet. Att undervisa i Engelsk konversation och finare handarbeten. Svar torde godhetsfullt insändas inom 8 dagar, under sign. »Summer Home», Karlstad p. r.

Bättre flicka önskar mot någon aflöning samt att anses som familjemedlem komma i familj helst där ungdom finnes för att bli husmors hjälp; ej som jungfru. Goda bet. kunna företes. Svar till »Sommarglädje», Norrtälje p. r.

Sommarkondition

på landet önskar ung, undervisningsvan lärarinna. Svar till »Fritt vivre», Kiosken Järntorget, Göteborg.

LEDIGA PLATSER.

Extra

ordinarie folkskollärarinna

önskas för Karlholms folkskolas lägre afdelning i Vesslands församling, Uppsala län. Hon tillträder genast. Lön och förmåner enligt lag. Skulle sådan lärarinna icke anmäla sig, antages en examinerad småskollärarinna med goda betyg. Ansökningar insändas ofördröjligen till skolrådet, adr. Vessland (Uppsala län).

Vid Borås folkskolor

äro sex extra ordinarie folkskole-läroinnetjänster lediga att tillträda instundande hösttermin. Årslön 1,400 kr. Ansökningshandlingar jämte läkareintyg om god hälsa torde insändas senast den 12 nästa juni.

Borås den 13 maj 1912.

C. NORDENDAHL.

Ordinarie lärare- eller läroinnetjänsten

vid fasta folkskolan (litt E) i Sånarnamad, Traheryd's församling, Kronobergs län, sökes hos skolrådet, adress Trahyd, senast 60:e dagen efter första kungörandet (den 16 april 1912).

Nytt, tidsenligt skolhus. Fortsättningsskola. Lön enligt lag samt för undervisning i goss-slöjd omkring 180 kronor och i flickslöjd 80 kr. årligen. Traheryd den 13 april 1912.

Skolrådets Ordförande.

Kvinnlig sjukgymnast

erhåller genast anställning som Assistent å Institut i mellersta Tyskland. Svar omg. med fotografi som återsändes, egenhändig ansökan, betygsskrifter och referenser under märket »Kvinnlig sjukgymnast», Sv. Telegrambyråns Annonsaf., Stockholm, f. v. b.

Ung, kvinnlig kontorist,

van vid bokföring, samt vid å kontor förefallande göromål, erhåller nu genast plats. Svar, märkt »Kontorsplats» jämte referenser, ålder och löneanspråk sändes till Svenska Dagbladets Annonskontor, Klara Södra Kyrkogata 6.

2 skickl. undervisningsv. läroinnetjänster med hem i Sthlm erhålla plats i element-skola i höst. Svar märkt »Duglig läroinnetjänst», under adress S. Gumælii Annonsbyrå,

Intelligent bättre flicka

kunnig i maskinskrifning kan få arbete några timmar dagligen under sommarmånaderna. Utsikt till fast anställning senare. Egenhändigt skrifvet svar med uppgift om ålder, skolunderbyggnad och lönefordringar under adress »Skrifbiträde», Stockholm I, p. r.

Af en händelse finnes plats såsom

barnfröken

ledig att tillträdas nu genast. Lön 30 å 35 kr. Svar till »M. K.», Sv. Dagbl. annonskontor Sthlm.

Till hösten.

Plats att förestå ett litet, bättre hem hos respektabel herre önskas af änkefru. Sökanden är duglig, frisk, med vänligt och godt sätt och mångårig vana att med ordning och sparsamhet sköta ett hem samt ej obemedlad. Lönepretentioner små, blott en god och aktad ställning erhålles. Bästa referenser. Svar till »Verksamhet», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Husföreståndarinna

med goda rekommendationer, ung och gladlynt, önskar plats den 1 juni. Svar till »Husföreståndarinna», Box 46, Katrineholm.

För bildad,

frisk, enkel, ordentlig, stadgad flicka i en ålder af 25—35 år med förmåga att på egen hand sköta ett enkelt hem och där sprida trefnad finnes plats som husföreståndarinna hos barnlös änklings, ämbetsman, i god ekonomisk ställning med litet trefligt hem i landsortsstad i senare hälften af augusti. Svar med uppgift om ålder, lefnadsförhållanden, referenser och löneanspråk, med betygsskrifter och fotografi, som återsändes, insändes till »Lugnt hem», Svenska Dagbladets annonskontor, f. v. b.

Hushållskunnig flicka

gärna Skolköksläroinnetjänst kan få härlig sommarvistelse motatt hjälpa till några timmar dagligen med arbetet i husmoderskurs. Svar till »Husmoderkursen», Stora Rör.

En småskolläroinnetjänst

vid fasta småskolan vid Kolsva bruk i Malma församling i Västmanlands län, att tillträdas den 26 nästkommande augusti, är till ansökan ledig att sökas hos skolrådet i Malma, adress Åsby, före den 1 nästa juni. Lön: grundlönen är 550 kronor för år, fri vedbrand, fri bostad af 1 rum och kök. För slöjd-undervisning, som hittills funnits och för närvarande finnes att få, lämnas i lön 90 kronor för år.

Malma den 26 april 1912.

J. V. Ahlgren.

Skolrådets ordförande.

Jönköpings folkskolor.

En ordinarie läroinnetjänst vid Jönköpings folkskolor kungöres härmed till ansökan ledig. Årliga lönen utgör 1,400 kr., i hvilket belopp ingår jämväl ersättning för i lag stadgade naturaförmåner samt för öfverläsning. Till lönen komma 3 ålderstillägg, det första å 100 kr. och de tvenne följande hvardera å 200 kr., och utgå ålderstilläggen efter resp., 5, 10 och 15 års tjänstgöring som ordinarie vid Jönköpings folkskolor. Årliga undervisningstiden är 38 veckor. Ansökningar böra jämte läkarens intyg om sökandes hälsotillstånd inom i lag föreskrifven tid insändas till Jönköpings folkskolors expedition. Jönköping i april 1912.

Å Folkskolestyrelsens vägnar:

Fritz Wetterholm.

Robert Johansson.

Skicklig maskinskrifverska

erhåller genast anställning. Kunskaper i stenografi och främmande språk ej erforderliga.

Skriftliga ansökningar jämte betygsskrifter och uppgift om löneanspråk torde insändas till Elektriska Pröfningsanstalten Malmskillnadsgatan 54, Stockholm.

(23 å 25 års) Bättre flicka,

villig att sköta 1 års frisk flicka, bör vara kunnig i enkl. sömnad och ngt handarbete, får plats på Orust, nu genast. Svar med löneanspråk till »Familjemedlem», Warelil.

I dubbel bokföring

fullst. hemmastadd yngre ogift dam erhåller plats nu e. fr. 1 juni. Bör hafva vana så att böckerna kunna uppläggas och avslutas utan annan persons råd eller hjälp. Anmälan med företeende af betyg onsdag, torsdag kl. 12—2 o. 6—7, Handtverkareg. 11, uppg. A, 2 tr. J. Olof Mark.

Familj i Stockholm

önskar 2 barnkåra flickor, systrar eller vänner, som mellan sig vilja dela husjungfruns och barnfrökens sysslor, men för öfrigt anses som medlem af familjen. Svar till »Ung husmor», Sv. Dagbl:s kontor eller Riks 94 07, säkrast 1—3.

En duglig, anspråkslös flicka

van och intresserad af matlagning och öfriga husliga göromål, får plats 3 å 4 månader under sommaren ifrån medio af juni månad, att biträda husets döttrar (ej unga) med sysslorna i ett större hem, mot fritt vivre. Äfven lättare arbeten i trädgård förekommer. Snäll o. duglig jungfru finnes. Adress: Fröknarna Hjertröm, Grenna.

Barnkär, bättre flicka

erhåller plats 1 juni, att tillsammans med husmodern sköta 3 minderåriga barn och för öfrigt hjälpa till med hvad som förekommer i ett hem. Jungfru finnes. Svar med löneanspråk, referenser och fotografi till »Hem i Dalarna», Falun p. r.

Ung bildad ryska,

äfven kunnig i tyska och franska, erhåller plats under sommaren i och för undervisning i ryska. Svar till »Herregård i Södermanland» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ordinarie folkskolläroinnetjänsten

vid Sörby fasta folkskola litt. E i Edsbergs församling i Örebro län sökes inom 60 dagar efter första tillkännagifvandet i Post- och Inrikes tidningar eller senast den 10 nästa juni. Lön enligt lag samt bostad om 2 rum och kök.

Edsberg den 11 april 1912.

Skolrådsordföranden.

Läroinnetjänsten

vid fasta småskolan i Bergaby af Fellingsbro församling, Örebro län, sökes hos skolrådet under adress Fellingsbro före den 15 juni 1912. Lön enligt lag. Slöjdarvode 100 kr. pr år. Platsen tillträdes den 15 augusti, då höstterminen börjar. Skolrådets ordförande.

Fasta ordinarie lärare- eller läroinnetjänsterna

vid Stocksbo och N. Veckebo folkskolor i Färila sökas inom lagstadgad tid hos Färila skolråd. Lön och andra förmåner enligt lag. Manlig eller kvinnlig slöjd förekommer. N. Veckebo skola skall nybyggas till nästa år. Till bägge dessa skolor, som ligga cirka 1/2 mil från Färila kyrka, finnas goda vägar.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition
Kapitalräkning } 4½ %

Sparkasse-
räkning } 4 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

(LEDIGA PLATSER)

Göteborgs folkskolor.

Lärare och lärarinnor, hvilka för nästkommande läsår önska erhålla plats såsom extra ordinarie eller vikarierande folkskollärare eller folkskollärarynnor vid Göteborgs folkskolor, torde före den 12 nästa juni till Göteborgs allmänna folkskolestyrelse insända ansökan där-om jämte afskrifter af nödiga betyg. Enligt nu gällande lönestat utgår arfvode för extra ordinarie folkskollärare med 1,500 kronor och för extra ordinarie folkskollärarynna med 1,350 kronor för läsår, för vikarierande folkskollärare med 150 och för vikarierande folkskollärarynna med 135 kronor i månaden.

Enligt af Göteborgs allmänna folkskolestyrelse fattat beslut gifves företräde åt sådana sökande, som genom intyg af läkare styrka, att de äga god hälsa och god kropps-konstitution.

Göteborg den 8 maj 1912.

Rurik Holm.

Lärrinnebefattningen

vid Ramshytte fasta folkskola i Närkes Kil, hvarmed småskoleafdelning är förenad, sökes före den 7 Juli 1912. Barnantalet ringa. Utöfver den lagstadgade lönen utgå 100 kr. tills högsta lönegraden blifvit uppnådd, dessutom 50 kr. för 14 dagars öfverläsning, 75 kr. för slöjdundervisning. Ansökan ställes till skolrådet i Närkes Kil.

Pålitlig, frisk och arbetsam bildad flicka,

erhåller plats som barnfröken och husmoders hjälp i läkarefamilj i Stockholm. Svar med betygafs-kifter etc. före 28 dennes till Dr Samuelsson, Kungsgatan 49, Stock-holm.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Ordinarie

lärrinneplatsen

vid Hubberuds folkskola sökes hos Fredsbergs skolråd inom 60 dagar från den dag då platsen första gången kungjordes ledig i allmänna tidningar. Lön enligt lag.

Lärrinneplatsen vid Mossalidens småskola sökes hos Fredsbergs skolråd inom 30 dagar från dato. Lön enligt lag.

Fredsberg den 29 april 1912.

G. T. Lundblad,
Skolrådets ordförande.

En småskollärrinne-tjänst

vid fasta småskolan vid Kolsva bruk i Malma församling i Västmanlands län, att tillträdas den 26 nästkommande augusti, är till ansökan ledig att sökas hos skolrådet i Malma, adress Asby, före den 1 nästa juni. Lön: grundlönen är 550 kronor för år, fri vedbrand, fri bostad af 1 rum och kök. För slöjdundervisning, som hittills funnits och för närvarande finnes att få, lämnas i lön 90 kronor för år. Malma den 26 april 1912.

J. V. Ahlgren,
Skolrådets ordförande.

Lärrinne-tjänsten

vid Skeppshults småskola i Undenäs församling, Skaraborgs län, sökes hos skolrådet, adress Undenäs, före den 1 juli 1912. Lön efter lag. Tillträdestid: nästa höst-termins början.

Kvinnlig bibliotekarie.

Till en anställning som andre bibliotekarie vid Adolf Fredriks församlingsbibliotek med tjänstgöring hvarannan söckendag kl. 6—9 mot arfvode af 600 kr. kunna kompetenta sökande senast den 18 maj insända sina ansökningar under adress Adolf Fredriks församlingsbiblioteks Styrelse, Saltmätareg. 1.

En öfversköterska och en afdelningsköterska

få plats å Gefle fattigvårdsinrättning. Löneförmåner för den förra 700 kr. och för den senare 400 kr., jämte allt fritt för båda. Platserna tillträdas 1 juli innevarande år eller tidigare. Ansökan, ställd till Fattigvårdsstyrelsen, Gefle, skall vara åtföljd af ålders- och frejdbetyg, läkarbetyg, intyg angående utbildning och förutvarande tjänstgöring samt sökandens fotografi. Ansökningstidens utgår den 25 dennes. Gefle den 2 maj 1912.

FATTIGVÅRDSSTYRELSEN.

För Konfirmander!

Du och din framtid.

Några vägledande ord till de unga vid utträdet i lifvet. Häft. 50 öre, kart. 75 öre, klotb. 1 kr.

Denna vackra, med två illustrationer försedda lilla bok, som har ett förord af prins Bernadotte i anslutning till Jer. 29. 11, innehåller dessutom tolf små stycken af olika författare och med olika innehåll, allt afsedt för de unga, godt och vägledande. Se här innehållsförteckningen, som ju är lockande: 1. Din Gud och frälsare af fröken **Sigröd Netzel**; 2. Din bibel af rektor **J. Rinman**; 3. Ditt bönelif af fröken **Anna Roos**; 4. Ditt sedliga lif af fil. kand. **Oscar Mannström**; 5. Din karaktär af lektor **Enar Sahlin**; 6. Din kallelse i lifvet af pastor **S. Thysell**; 7. Ditt hem af pastor **K. J. Montelius**; 8. Ditt fosterland af öfverste **E. Melander**; 9. Ditt missionsintresse af missionsdirektorn **J. Lindgren**; 10. Dina kamrater af pastor **S. Westman**; 11. Dina kroppskrafter af tjänstemannen **Sixten Andersson**; 12. Dina pengar af marinöfverkommissarien **J. E. Dehlin**.

"Du och din framtid inledes med några varmhjärtade ord af prins Bernadotte och utfylles sedan med en samling lättlästa och på samma gång tankeväckande uppsatser, samtliga inriktade på utdanandet af ett sundt och af kristlig lifsåskådning prägladt ungdomslif. Alla, som till denna bok lämnat bidrag, hafva gått till sitt arbete med förståelse af att å ungdomen endast det bästa är godt nog — och därför är äfven det lilla häftet en verklig guldkruba för de kära unga".

"Boken är synnerligen lämplig att sättas i händerna på konfirmanderna".

Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition, Stockholm 3.

Den Svenska Hattnälen

Mode de la Suède.

Dagens mest brännande fråga är problemet att fastsätta en hatt utan att sticka ut nästans ögon. Efter längre tids experiment hafva vi löst frågan och konstruerat en hattnäla, som ej går igenom hatten men ändå fäster den. Genom att använda tvenne böjda nålar erhålles ett bestämt läge ävensom stadighet. Denna anordning gör, att nålarna ej vrida sig, då man sätter dem i hatten. Spetsarna placeras i hattens kulle och göra där ej något förtret.

Nålarna verka genom sin enkelhet konstnärligt och fint och levereras i olika modeller såväl förgyllda som försilfrade till pris af resp. Kr. 1.25 och 1.—.

Återförsäljare hög rabatt.
Begär omgående prospekt och prof, som sändes omgående mot postförskott.

Hattnälsaffären Mode de la Suède,
STOCKHOLM.
HORNSGATAN 26.
Riks. 41591. Allm. 34 23. Telegramadr. Autoswede.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Vår rösträttsfråga i riksdagen.

Reformkraf i äktenskapslagstiftningen. Något af hvad man vill i Norge.

Från världens rösträttsfält. Af *Ellen Wester*.

Föreningen Handarbetets Vänner.

Riksdagen.

Spetsknypplerskor i Brügge. Af *D. K—z*.

Hilma Angered-Strandberg: *Hemma*. Rec. af *Maria Rieck-Müller*. — *Paul Wagner*: Trädgårdsväxternas näring. Rec. af *Ellen Nordenstreng*.

Om sproglig Forstaaelse. IX. Af *Alma Forsberg-Dalhoff*.
Insänd litteratur.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**